

ENA listu: U pretplati
a čitavu god. K 48.—
a polugodište K 24.—
a mesečno K 12.—, me-
sečno K 4.—, u malopro-
piti 16 fil. pojedini broj.
OGLASI primaju se u
pravilni lista trg Čustoza 1

HRVATSKI LIST

izlazi svaki dan u 8 sati ujutro.

HRVATSKI LIST* izlazi
u nakladnoj kući JOS
KRMOTIĆ u Puli trg
Čustoza 1. Uredništvo
Sibinska ulica br. 24 —
Odgovorni urednik IVAN
MARKON u Puli. — Ruko-
pisi se ne vraćaju. Ček.
rač. aus. post. št. 26.798.

Godina IV.

U Puli, ponedjeljak 16. rujna 1918.

Broj 1144.

Praško pismo.

Praga, dne 12. rujna 1918.

kn. — Rujan bez sunca nezadovoljno pada na praške ulice; sa drveća pada požučelo lišće, melanholički, kao nade Pražana na opskrbu zalihami za zimu i do buduće žetve. Nadalo se, da su za čitli godinu rata uredi stekli dostatak iskustva, da će poći gradjanskom stanovništvu ususet sa svom naklonjenošću, no ko je tako očekivao, silno se varao: Gospodin ministar za prehranu zabranilo je zasebnu opskrbu — posledice se toga već pojavljuju: cene živežu rastu, a lihvarstvo se širi. Covek hoće da žive, živeti mora, iz službenih dopri- nosa ne može se prehraniti kanarac, i borićemo se.

Uboga Praga, uboga Češka! Kad nam ne mogu slomiti političku vezu, hoće da nas unište gladom. Nu, naš je organizam mlad i zdrav, ne će podleći; doduše rat izglednjenja, što nam je navešio Beč, zahtevaće mnogo žrtava, glavno na deci. Pogledajte, kako to ide: u poslednjem tednu u kolovozu rodilo se u Pragi 69 dece, dok su u isto vreme umrle 173 osobe — manjak dakle čini 104 čoveka. Tako to ide iz tedna u tedan, iz me- seca u mesac. A uza sve to preti nestašica ugljena u mnogo većoj meri, nego li lanjske godine. Već danas ne mogu mnoge pekarnice, da peku iz opre- delene muke — najgore vrsti — kruh, jer nemaju ugljena. Ogromno mnoštvo ugljena, koje pružaju češke zemlje, izvozi se neprestano odatle, a k nama se uvozi dragi tuđji, u veoma malenoj količini, jer nema, vele, vagona. Deputacija za deputacijom ide na namesništvo, da se prituži, iz ovog ili onog razloga, namesnik je, razume se, izvršno informo- van o svim nevoljama i nedostacima, no ne mari. Obećava, obećava — mi imademo tih obećanja već dosta! Političkih i gospodarskih. Znamo: niko nam ne će pomoći, ne pomognemo li si sami. Zato se iz čeških političkih stranaka stvorilo gospodarsko veće, organizacija, koja će bediti nad dobrim od- nošajima izmedju ladanja i gradova, te će nastojati, da pomogne bedi, zlu i nevolji, u koliko je to mo- guće. Delatnost „Českog srca“ se širi. Ukratko, na svim stranama gorljivo se radi, da se uzdržimo na životu i da u slobodnu češkoslovačku državu dodjemo telesno sposobni...

Na duševni život jasan je i utešljiv pogled. Nikad pred ratom nismo bili kulturno tako gorljivi i jaki kao danas. Duševni naš život upravo je bu- ran, može li se tako reći; nikada se nije u češkim glavama rodilo toliko misli, nikada nije valjda bilo tako čilo kao danas. Književnost dosegla je sjajni razvoj, kazalište, slikarstvo, glazba itd. Cenzura doduše, u koliko može, proteže ruke na sve — zadnji put opet je zabranila Mahenovu igru „Nebo, pakao, raj“ koju je Narodni divadlo primilo, no, uza sve to ne da se potlačiti život, koji kipi; na jednoj se strani potlači, na drugoj strani opet pro- bleje cvet. Oni, koji ostadoše, deseterostrukom silom rađe na zapuštenim poljima. U istinu, veselje je živeti u tom zlom vremenu!

Kako li se, primerice, hrli, da dosegne- mo ono, što smo u udobnom vremenu zakasnili, u upoznavanju slavenskih naroda! Mnogi i mnogi od nas, staro i mlado, učli slavenske jezike, glavno jugoslavenski, čitaju se novine srpskohrvatske i slovenske, sada takodjer poljske. Slavenski narodi nisu se poznali dosad; zlo je, tražimo mostove, preko kojih bismo si pošli ususet, podali ruke, učili, pomagali i branili se. Potrebno je poznati se međusobno, da se uzognemo ljubiti, ne ispraznom, već plodnom, u istinu bratskom, krvnom ljubavlju na život i na smrt!

Prevrće nam se truhu, pred nama je pakao dana, no, mi se smejeemo, stiščući si pas; naše su oči jasne, jer vidimo, da nam dolazi budućnost, svetla, čista kao proletno jutro, da dan obračuna i otplate nije daleko, možda već samo na doseg ruke.

Danas od prvog do zadnjog, svaki je od nas osvedočen o tome, da je u uzajamnom sedinjenju sila; celi češkoslovački narod danas je jedna misao u jednoj fronti, koju ne će prolomiti, niti smrviti ni unutaršnji, ni izvanjski neprijatelj.

Kako se u Češkoj gleda prema Beču, moglo se najlepše prosuditi iz toga, kako su praški listovi držali prema govoru ministra predsednika Husareka, koji je imao na gozbi bečkih novinara: Izazivnom ravnodušnošću. Pa što, veli li to gospodin Husa- rek? pitali se, što hoće, kako si što predstavlja? Ah, ah, to smo već odavna čuli — fraza i laž bečka nikoga više ne zanima, imamo da se brinemo za druge stvari. Govorio je tako, kao da vojna ne bi bila već 4 godine, kao da se na svetu ne bi bilo dogodilo ništa. Japanci su se o nama bolje infor- movali tokom rata od Bečlija: „Istorija ide svojim

putem i veoma se malo brine o tome, da li se u Beču ili u Budimpešti na nju obaziru ili ju igno- ruju“, veli zast. Modraček u svojim „Social. Listima“, govoreći o „velikoj deci u veliko doba“. Ne ru- šimo za to sanja te velike bečke dece! Ne mogu više ništa da nam pokvare, kaono što ne mogu ništa da poprave. Nipošto ta vlada nije pozvana zato, da reši veliko pitanja i probleme — to su stvari celoga sveta i rešavat će se nipošto izu kulisa, već na dnevnom svetlu. Igron velike dece bilo je takodjer taborovanje tako zvanog „češkog plemstva“ u Roudnici na Iobkowitzkom kaštelu. Pretresalo se tamo, vele, o novom odnosaju prema češkom narodu. Kakav pak novi odnosaj? Niste iz naše krvi, niti iz našeg duha, ne ćemo da čujemo o vama!

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 15. (D. u.) Službeno se saopćuje: Na talijanskom bojištu veoma živahna topnička, izvidnička i letalačka delatnost. — Poglavica gene- ralnog stožera.

Nemački.

Berlin, 15. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupina naslednika prestolja Rusprečta: Na obim stranama kanala La Masse bili su odbijeni poje- dinački napadaji neprijateljevi. Kod Havrincourta navallo je neprijatelj ponovno. Kroz dan po više puta opetovane navale izjalovile su se. Veoma jaka usredotočena paljba našeg topništva pripravlja je protunapadaj, kojim smo opet stekli potpunoma crte, koje smo imali pred bojem. Neprijatelj je opet pretrpeo teških dubitaka i pustio kojih 100 zarob- ljenika u našim rukama. Nasrtaji neprijateljevi na potoku Omignon bili su odbijeni. — Vojna skupina nemačkog naslednika prestolja: Armija generala pl. Karlovitza stajala je izmedju Ailette i Alsne opet u teškom boju. Nakon višesatne paljbene pripreve navaljivao je Francuz od rana jutra sa jakim silama. Na obim stranama Ailette bio je odbijen od han- noverskih i braunšveigerskih četa. Brandenburške i gardske pukovnije osujetile su i jučer ovde u tvrdo- kornom boju zbliza, delomično protunasrtajem, veoma jakom topničkom i minometnom paljbom pripravljene navale protivnikove, koji je za devet dana borbe, gotovo dnevno pokušavao zaposesti visočine istočno od Vauxaillona. Pukovnija pešadije br. 20 pod vođstvom majora Millscha osobito se pri tome odlikovala. Preko visočina istočno od Laffauxa provalio je neprijatelj u kotlinu Allemand. Našom protunavalom bio je tu zaustavljen. Izmedju Sancy i Vailly stomile su se pred našim crtama više puta delomično oklopljenim vozovima predruče neprijateljske navale. Istraživači prepilivali su istočno od Vaillyja kanal Alsne i priveli su sa južne obale zarobljenika. Južno od Alsne navallo je Francuz u glavnom sa senegalskim crncima izmedju Revillona i Romalna. Usprkos teškim gubicima, koje je ne- prijatelj pri uzaludnim navalama, dan pre, pretrpio nasrnuo je posle podne nakon jake paljbene pri- prave na novo. Mi smo odbili neprijatelja i učinili preko 100 zarobljenika. — Vojna skupina pl. Gall- witzova: Na obim stranama ceste Verdun—Etain izjalovile se nasrtaji neprijateljevi. Izmedju Cotes Lorraines i Mozele prepoljski bojevi pred našim novim crtama. Neprijatelj, koji je delomično oklop- ljenim vozovima nasrtao proti njima, bio je odbijen. Topnička delatnost ostala je ograničena na uznemi- rujuću paljbu, koja je u savezu s pešadijskim bo- jevima časovito oživela. Mi smo oborili 9 neprija- teljskih balona i 26 letala. — Ludendorff.

Rat.

Francuski izveštaj od 12. rujna u večer: Za- padno od St. Quentina uznapredovali smo u svezi s engleskim četama do ceste Holnon—Savy. Ame- rikanska je armija jutros napala u predelu St. Mi- hiela. Poduzeće razvija se pod povoljnim okolno- stima.

Francuski izveštaj od 13. rujna posle podne: Zapadno od St. Quentina zaposeli su Francuzi selo Savy. U Champagnei suzbili smo severoistočno od Hurlus i Mesnil neprijateljski nasrtaj, poduzet sa jakim silama. U predelu Verduna dopremili su Francuzi sa više nasrtaja zarobljenika.

Francuski izveštaj od 13. rujna u večer: Te- čajem dana uznapredovali smo izmedju Savya i ceste St. Quentin—Ham. Severno od Ailette pro- širili smo naše položaje. Severno od Nanteuil-la- Fosse suzbili smo u predelu Laffaux i kod farne

Moisy dve nemačke protunavale. Uspeši Amerika- naca sadržani su u americkom izveštaju.

Francuski izveštaj od 14. rujna posle podne: Sa čitave francuske fronte ništa novoga.

Amerikanski izveštaj od 13. rujna: U predelu St. Mihiela postigli smo nove uspehe. Usled sura- djivanja sa francuskim četama, što su napredovale na zapadnom delu fronte, izjednačili smo čitavu izbočinu te smo na nekojim mestima dostigli točke odaljene 12 milja severoistočno od St. Mihiela. Brojni zarobljenici padoše kod tog poduzeća u naše ruke. Neprijatelj je usled našeg trajnog napredovanja prisiljen, da uzmiče. Na svom uzmaku uništava goleme količine materijala. Broj zarobljenika, što smo do sad prebrojili, povisio se na 13.000. Naša linija ide sada preko Herbeville—Thillot—Hattou- ville—St. Benoit—Xammes—Jaulny—Thiaucourt—Vieville-en-Haye.

Belgijski izveštaj od 13. rujna: Tečajem noći bombardovao je neprijatelj žestoko naše prednje utvrde istočno od Nieuporta. Posle topovske pri- preme uzmogao je, da provall u naše motrilacke postojanke severozapadno od St. Georges. U pre- delu Merkhema uspeo je Nemcima po zasednoj to- povskoj pripremi da prolazno opet zaposednu crtu postojanka, koje smo mi nedavno osvojili bili ju- goistočno od Draaibank. Jutros osvojile su naše čete unatoč neprijateljskim protunavalama opet sve svoje postojanke. Kod toga su zarobili nekih pe- deset momaka te zaplenile 4 strojne puške.

Talijanski izveštaj od 14. rujna: U gorskom predelu i duž Plave proizveše naše delatne kon- centracije paljbe požare i raspršile neprijateljske čete, koje su se nalazile na kretanju. Na Monte Corno (Val Arsa) i u predelu Grappe bili su ne- prijateljski odeli, koji su pokušali da se približe našim crtama pod zaštitom topničke paljbe, našom paljbom glatko suzbijeni. U dolini Orice učinile su naše pešadijske i konjaničke ophodnje, poduprte od oklopljenih strojnih puškaka, izvid zapadno od Fieri i odvedoše 23 zarobljenika, izmedju kojih 1 časnika. Na ostaloj fronti nema važnih događaja.

* Samo demokratski mir je moguć. „Domo- vina“ piše: Nema nikakove sumnje, da se mir na koncu svetskog rata ne će sklapati tako, kako se negda sklapao prigodom prijašnjih ratova. Preživeli su se nazori starih diplomata, koji su mislili, da će vojujući konačno još sestli stolu i međusobno pogadjati se za zemlju, ljude i medje država. Da- nas je uopće prodrlo uverenje, da je mir moguć samo, ako se ostvari na pravom demokratskom te- melju. Iza rata morat će mir biti kao preporodjen. Ostvariti treba jamstvo, da će u buduće ratovi biti nemogući. Militarizam će trebati otpraviti, i na mesto sile i moći trebat će postaviti pravicu, koja neka rasudjuje izmedju naroda i država. Za to je razoružanje i međunarodno sudišće preduvet za ostvarenje saveza naroda. Sa vojništvom mora pasti i ostatak starog barbarizma i divljaštva, koji se pokazuje u tome, da narodi nisu slobodni. Baš pravo piše „Arbeiterzeitung“ koja veli: „Narodi moraju postati sami gospodari svoje sudbine, sle- bodni tudje nadvlade, pa neka je ova u rukama vlade tudje narodnosti ili pak u rukama predpra- vice pojedinih razreda“.

* Svenemci i mir. Stara je tajna, da su Sve- nemci bili od vajkada najveći neprijatelji mira po sporazumu. Bez Svenemaca dao bi se teško zami- sliti taj svetski ili nemački rat. Sada, kad je naša monarkija pozvala sve zaračene stranke na mirovna pregovaranja, pripočuju svenemačke novine očividno huckaške članke, koje cenzura pleni. Tako je ta- kodjer zaplenjen članak, što ga je svenemački „Grazer Tagblatt“ posvetio najnovijem koraku naše države za mir. Ali to ipak ne će prečiti, da ga služ- beno i neslužbeno krugovi u drugim prilikama budu smatrali spasiteljem monarkije i stupom države i dinastije. Difficile est satiram non scribere.

* Fochova zadnja odlučujuća bitka. U nekom uvodnom članku o uspesima šestnedeljne ofenzive pišu „Times“: Što smo proživeli u šest prošlih tedana, to je priprava za odlučujuću navalu. Nema nikakvog znaka, da su pripreve skoro dovršene. Bile su veoma zgodno provedene i postignule znatne uspehe. Kad budu pripreve dovele do že- ljenog štadija, plan je maršala Focha, kako ga on sam prikazao, sledeći: U konačnom boju, a ne misleći ni najmanje štedeti ljude, biće sve raspo- žive sile uložene u bitku, koja će na silu nadmašiti sve dosadašnje faze rata. U toj navali moraju biti

pri ruci tri faktora: iznenadjenje, masa i brzina. Na taj dan mora se svet pripraviti.

Italija i Jugoslaveni. U odlučnom članku bavi se „Slovenski Narod“ s odnošajima između Jugoslavena i Italije te konstatuje, da je Italija stupila u rat s imperijalističkim ciljevima svetoga egoizma ali da je usled neuspeha na bojni front došlo do preobrata u javnom mišljenju. Odlučnu je važnost za taj preobrat u javnom mišljenju imao kongres podjarmljenih naroda na Kapitolju, gde su se zastupnici raznih naroda izjavili za slobodu Jadranskoga mora i za mirni sporazum između pojedinih naroda na tom moru. Dok je ministar predsednik Orlando zauzeo u tom pogledu liberalnije stanovništvo te pozdravio kongres podjarmljenih naroda, drži se diplomat stare škole Sonnino londonskog ugovora, kojim se priznaje Italiji pravo na Goricu, Trst, Trident, Istru, Reku i Dalmaciju. Talijanska je javnost bila usled vanjskog političkog položaja a pogotovo radi stanovišta, kojega zauzimaju u tim pitanjima Wilson, prisiljena, da se odluči za jedan ili za drugi program: ili za Orlanda ili za Sonnina. Većina se odlučila za Orlanda. Pitanje je, piše „Slovenski Narod“, da li je ovaj preokret na bolje plod hladnog računanja ili osećanja pravde. Za sada vele, da je bio postignut sporazum između Sonnina i Orlanda. — Pisac veli na koncu tog članka, da sve to nema za nas neposrednoga značenja. Glavno jest, da je jugoslavenski problem izazvao u Italiji ostru političku krizu i da je time dokazano, kako je jugoslavenski problem stupio kroz vrata velike svetovne politike, što nas jača u uverenju, da nema sile koja, bi ga skinula s dnevnog reda.

* Tisza u Zagrebu. Kako javlja „Vilagh“, odlučio se naš stari prijatelj i saveznik gospodin grof Tisza da ide u Zagreb, da osobno izvidi, kakve su u Zagrebu prilike i da li imade još nade, da se hrvatski narod „izleći“ od „jugoslavenske zarače“. I grof Tisza počeo je jednako drugin suplemenjima iz Izraela, inače nameštenika madžarskih velikih novina, da hodočasti k hrvatskom banu i da pregovara s najrazličitim političarima. Po svoj prilici će i on istaknuti kojekakvog sveučilišnog profesora, koji će mu se izjediti o persekucijama, kojima su „čiste“ hrvatske duše izvrgnute u „metropolit hrvatska“ ali mislimo, da će i kod njega biti spasitelji „hrvatskog“ imena loše sreće.

* Slovenska gimnazija u Trstu? „Grazer Tagblatt“ javlja iz Trsta: U idućoj školskoj godini otvoriće se u Trstu slovenska viša gimnazija.

Iz bivšeg ruskog carstva.

Stockholm, 14. (D. u.) Sovjetove čete osvojile su Simbirsk. Dosad nema nikakve potvrde glasinama o padu Petrograda.

Moskva, 15. (D. u.) Prema nekoj vesti „Mira“ nije još odlučena sudbina napuštenog engleskog konzula Lockhardta i njegovih pomagača, koji pripadaju češkoslovačkom zboru. U sovjetim se krugovima govorka o nekoj zbroji, koja vlada među savezničkim diplomatima o nekakvoj pripravnosti antante, učiniti koncesije sovjetoj vladi. Do razjašnjenja pitanja ostaje Lockhardt u zatvoru.

Stockholm, 14. (D. u.) Između osoba, koje su smaknute radi revolucionarnog poslovanja, nalaze se i bivši ministri Maklakov i Protopopov.

Moskva, 15. (D. u.) „Izvestija“ pišu: Stanovištvo u Turkestanu posvema je na strani sovjetoje vlasti.

Stockholm, 14. (D. u.) Engleska vlada uskratila je ruskim socijalistima Akselrodu i Rusanovu, koji borave u Stockholmu, putnice za Inter-alijirsku socijalističku konferenciju, koja će se održavati dne 17. o. m. u Londonu, ma da obojica pripadaju među najgorljivije protivnike boljševika. Taj otklon obrazlaže se time, što Rusija ne pripada više alijercima. Nameravani put ruskih delegata u Svicarsku, na isti je način tako postao nemoguć.

Domaće vesti.

Dar. Za opstanak potrebnog „Hrvatskog Lista“ polaze gdja. Margarita Grubešić K 5.—. — Vrloj rodoljubki srdačna hvala sa strane lista, o čijoj sudbini na žalost mora da odlučuje jača sila, koja raspolaže svim sredstvima, koje ona nipošto ne bira.

Za srednju školu u Puli sabrao je omladinac Josip Iveša u Banjolama u kući Martina Iveše dne 8. rujna K 118.—. Vrednom sabiraču i darovateljima naša hvala.

Razredna lutrija. Kod Zrebanja 4. razreda 10. razredne lutrije izrebrani su sledeći brojevi srećaka kupljenih kod poslovnice Jos. Krmpotić u Puli, i to 35.849, 35.887, 35.921 i 127.665. Zgodici mogu se dignuti.

Novo knjige. Knjiga Johna Stuartha Milla „O slobodi“, izašla kao prva sveska „Hrvatske poli-

tičke biblioteke“ koju uređuje i izdaje dr. Ivan Lorković u Zagrebu, i knjiga Slovenca dr. Zalekara: „O ljudskom zaračanju“ mogu se dobiti u Puli u podružnici Jos. Krmpotića u Fran Ferdinandovoj ulici br. 3.

Dopisi iz Istre.

Iz srednje Istre: Učiteljstvo je u Kranjskoj proglasilo stavku, a kako se čuje isto i tršćansko. Govori se, da je kranjsko odustalo od toga, pošto mu je od vlade obećano 90posto povišica plaće, a kokrajnska se vlada obvezala poboljšati aprovizacijske razmirice. Obećano je to bilo deputaciji sastojajućoj se od nekoliko učitelja pod vodstvom 2 ili 3 narodna zastupnika. Ako to zbilja odgovara istini vidi se koliko valja sloga i neustrašivosti. A naše učiteljstvo? Zar ono stoji buje no što kranjsko? Regbi, stoji dobro, jer se ne tuži, već valjda samo medjusobno u četiri oka, da valjda ne bi tko opazio, e im dobro nije. „Chi dorme non piglia pesce!“

Narodno gospodarstvo.

Banknote i kovinaki novac. Sada kruži banknota austro-ugarske banke u iznosu od 25 milijarda kruna i na svakoj banknoti čitamo: Austro-ugarska banka plaća na ovu banknotu kod svojih glavnih zavoda u Beču i Budimpešti odmah na zahtev (dve, deset, sto, hiljadu) kruna u zakonitom kovanom novcu“. Pitanje, da li imadu vlasnici privatnoga novca ulistinu pravo na izmenu sa zlatnim novcem i da li može banka udovoljiti toj obvezatnosti, mora se naravno zanekati. Nemogućnost, nemenjati banknote zlatom, dolsta je nedvojbeno. § 878 građanskog zakona veli: „Čega se ne može dati, što je naravno nemoguće i nedozvoljeno, to ne može služiti predmetom valjavne pogodbe. „Domovina“.

Veliko gospodarsko poduzeće naših općina. U Sinju su ustanovili „Industrijsko Društvo Cetinja, zadruga s ograničenim jamstvom“ čija je svrha iskoristiti vodene sile na Cetinji te sagraditi uz nju električne centrale. Zadruga će davati električno svetlo za više općina i možda i za Split, a osim toga uvest će električno delovanje u mesne industrije, pomoću elektrike će se pripravljati mramor, sadra i boksi. Električna struja upotrebljavaće se također za podupiranje poljodelstva. Osim zasebnog kapitala udeoništvoju kod poduzeća u velikoj meri također i općine, koje su dale na raspolaganje mnogo općinskog zemljišta i preko K 200.000 u novcu.

Prosveta.

Izložba jugoslavenskih umetnika u Ženevi. Prošli mesec bila je u Ženevi (Švicarska) umetnička izložba jugoslavenskih umetnika, koji žive za snda u antantnim državama. Kako javljaju, bili su listovi puni hvale i slave. Najveći jugoslavenski kiparski umetnik Meštrović na ovoj izložbi nije bio zastupan, jer, kako javljaju „Croniques Italianes“, izradjuje u Rimu monumentalnu skulpturu „digne de la resurrection de son peuple“ (spomenik dostojan uskrsnuća njegovoga naroda).

Pučke škole u Banovini. U Hrvatskoj i Slavoniji polazi danas pučke škole 316.543 dece, poučava ih 3100 učitelja i učiteljica. Analfabeta (t. j. ljudi, koji ne znadu ni čitati ni pisati) je 35 posto. U samom Zagrebu ima muških analfabeta 16 posto, a ženskih 21 posto.

Inozemstvo o Jugoslavenima. „Hrvatska Rijeka“ donosi: U poslednje doba počinje da se interes inozemstva sve više obraća Jugoslavenima, i to ne samo u političkim, nego i u socijalnim i kulturnim pitanjima. Tako je nedavno nemački socijalistički zastupnik iz Reicha, Herman Wendel napisao u berlinskoj „Neue Rundschau“ članak o sadašnjem stanju jugoslavenskog pitanja. Isti je Wendel prigodom Preradovićeve stogodišnjice napisao u drugoj jednoj nemačkoj reviji lepi članak o njemu, a bavi se sve intenzivnije našim pitanjima. — Sada opet danski umetnički tehnik „Literarne Tidende“ donasa u broju od augusta simpatični i toplo pisani informativni članak o Jugoslavenima s nekoliko slika. Osim o jugoslavenskim umetnicima, Meštro-

viću i dr. govori se u tom članku i o pesnicima: Vojnoviću, Jovanu Dučiću, Sv. Čoroviću i dr. Čije silke također donasa. — I jedan Holandez, G. Smits, dugogodišnji beogradski dopisnik holandskih listova, koji je dugo živio u Beogradu i pozna sve jugoslavenske zemlje, izdao je knjigu „Yougo-Slavie“. U njoj piše o Jugoslavenima a napose o Srbima sa velikom simpatijom, i misli, da će skoro „na razvalinama starih naroda i staroga nasilja nastati slobodna Jugoslavija, moćna po svojoj kulturi i etici“. Ova, će država postati odmah velikim faktorom na jugoistoku Evrope i vladati će onim delom jadranske obale, koji Jugoslavenima po naravi pripada. Moratiće se rešiti i crnogorsko pitanje, kao i talijansko-jugoslavenski odnošaji. Da li će Jugoslaveni biti sa Talijanima ili proti njima to ovisi samo o Talijana. Talijansko-jugoslavenski odnošaji posvećen je čitav jedan deo knjige, najinteresantiji deo. U tom se delu potanko govori o Slovencima. Svi holandski listovi pišu o novoj knjizi gosp. Smitsa i donasaju iz nje duga izvatke.

Dnevne vesti.

U begunačkom logoru u Vagui su izvršili ovih dana od strane političke oblasti istrage, jer da sakrivaju tamo begunci, po ogromnoj većini Talijani, razni živeži, koji tobož šalju na jug. Našli su doista nešto malo kod obitelji koji imadu veliki broj dece, inače pak ništa. Da su uzeli siromašnim trpećim obiteljima ispred ustiju nešto živeža, nije baš juvažno delo. Ako je pak blo tamo i jest još kakav čovek, koji zlorabi begunstvo i šteti beguncima zbiranjem živeža, povisivajući cene i šaljući robu na jug, to je odsude vredan, junački bi pak bilo za slavnu političku gospodu da ga je ulovila, kaznila i zaprečila nedozvoljeno otpošiljanje robe. Sada pak muči siromašne stradajuće begunce, a kriomčari se vladi smeju iza hrpta. („Domovina“).

Bez nasleva. „Prager Tagblatt“ javlja, da se je ovih dana preselila neka vojnička bolnica iz Lavova u Prag te da su ovom prigodom vojničkom eskortom dopremili preko 100 činovnika i pisarica, koje su spolno obolele. Isti list javlja, da je u Ugarskoj te Bosni ogroman broj nesretnih ovih devojaka isto tako po raznim bolnicama, te da ih je preko 300 po rodilistima, jer se nalaze u trudnom stanju. List, (koji je nemačko nacionalan) pita šta će biti s deocin ovih nesretnica i da li se može dopuštati, da se žene i dalje izvrgavaju demoralizaciji i nemoralu time, da stupaju u tzv. pomoćnu službu.

„Kreditno i eskomptno društvo“

— Pula trg. Cesteza 45 —
prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uložke po dogovoru, bez obzira na ratno doba u svakoj visini. Uredovni satovi samo od 4 do 5 po podne.

Sveukupna dela (od 18 knjiga) kao i pojedine knjige Šandora Gjalskoga (Ljuba Babić)

mogu se dobiti kod podružnice Jos. Krmpotić ulica Franje Ferdinanda br. 3. Pod starim krovovima. — Iz varmegjinskih dana. — Diljem Doma. — U novom dvoru. — Na rodjenoj grudi. — Bijedne priče. — Janko Borislavić. — Gjurjica Agičevića. — U noći. — Radmilović. — Male pripovijesti. — Mors. — Maričon. — U žutoj kući. — Irenina udaja, djevojački jadi. — Tri pripovijesti bez naslova. — Osvit.

Podupirajte našu Družbu!

Još je vreme.

Pristupite osiguranju ratnog zajma, koje predstavlja opsežno obezbedjenje obitelji. — Povoljni uveti, bez doklada i sporednih pristojbina. — Prijave prima: Oseguvavajući odle e k. austrijske zaklade za udovice i siročad palih vojnika, Trst, Via Lazzatello v. c. hio 3, i Kotarski edeli u Gorici, Cirknici, Sežani, Kopru, na Voleskom, u Puli, Pazinu, Grižanu, Villa Vicentina, Kermine, na Crocu, u Lošnju, na Reči i na Krku, dalje i banke: Anglo-Austrijska banka, Jadranska banka, Središnja banka, nemackih stedionica, Kreditni zavod za trgovinu i obrt, Banca Commerciale Triestina, Banca Triestina-Istria, Zivnostenska banka, banka „Unione“ i druge, konačno: c. k. porezni uredi, općinski uredi i školska ravnateljstva u Trstu, Istri, Gorici i Gradiškoj.

Unajmljuju se prostoriše za mali dućan u ulici sv. Martina br. 15.

Prvi posredovni

Zenidbent ured Zagreb, Ilica 7.

Imade na izbor iz vrlo otmernih i imućnih krugova boljih zenidbentih partija, obojg spola. Informacije besplatne.

Rabijone pekucstvo kupuje i prodaje tvrtka PMP BORBANI Štanska ulica.